

JANJA ŽITNIK SERAFIN (ur.): Slovensko izseljenstvo v luči otroške izkušnje.

Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana 2015, 194 str.

V nasprotju z večino raziskav z izseljenko tematiko, kjer so v ospredju odrasli posamezniki in skupine, se ta zbornik ukvarja z usodami in pričevanji otrok. Deveterica avtoric in avtorjev, trije več kot v prvi izdaji izpred štirih let, večinoma sodelavcev Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU, temo – po besedah urednice izrazito zastrto področje – obravnava predvsem z zornih kotov sociologije, zgodovine in etnologije. Njihovi prispevki o bolj nevidnem kot vidnem, pogosto sploh prezrtem delu selitvene populacije so razvrščeni v štiri tematske sklope. Mirjam Milharčič Hladnik v uvodnem podaja definicije otroštva v povezavi z različnimi migracijskimi konteksti, ki jih obravnava v nadaljevanju. Janja Žitnik Serafin in Jure Gombač v drugem delu pišeta o pojavljanju otrok v izseljenkem leposlovju oziroma v novejšem času tudi v medmrežnih vsebinah. Tretji del, 'Otroci v specifičnih izseljenških situacijah', sestavljajo prispevki Daše Koprivec, Urške Selan in Marine Lukšič Hacin. Četrti del z naslovom 'Otroci v slovenskem izseljenstvu in Jugoslaviji' so prav tako sooblikovali trije avtorji: Marjan Drnovšek, Damir Josipovič in Marjanca Ajša Vižintin.

JELKA PŠAJD (ur.): Mama je kuhala, otroci smo dremali, foter pa modlo: Prehranska kulturna dediščina Pohorja in Kozjaka.

Zavod za gozdove Slovenije, Društvo kmetič Dravska dolina, Slovenj Gradec 2015, 94 str. + DVD.

Predstavitev prehranske kulturne dediščine Pohorja in Kozjaka je urednica Jelka Pšajd dopolnila z opisi za to območje značilnih šeg in navad, na primer vedenja za mizo, odnosa do hrane, hrane za druge, hrane kot plačila in prodajnega izdelka, pridobivanja kuharskega znanja, ureditve kuhinje itn. Svoje ugotovitve je prepletala z navedbami domačih informatork, več kot tridesetih gospodinj, članic Društva kmetič Dravska dolina in udeleženk študijskega krožka Stare kmečke jedi, ki ga je pripravila in vodila mentorica Zdenka Jamnik iz slovenjegraške enote Zavoda za gozdove Slovenije. Jelka Pšajd, ki je zbrano gradivo zapisala in uredila, je na koncu dodala še »prevode« in razlage največkrat uporabljenih narečnih besed za živila, pribor ter jedi in njihovo pripravo, ki še živijo v vaseh in samotnih zaselkih na pobočjih obeh bregov Drave med Mariborom in Dravogradom. V receptih opisane domače jedi – postopki so posneti tudi na priloženem DVD – so značilne za posamezne hiše in temeljijo na družinski tradiciji. Posebnost in bogastvo izdaje so v prvem delu zbrana pričevanja še živčih ljudi o socialnem vidiku in prehranski kulturi kmetij podeželskega prostora Pohorja in Kozjaka.

URŠA ŠIVIC (ur.): Edna ftica priletejla / A Bird Flew In / Iderepült egy madár egy madár.

Založba ZRC, ZRC SAZU (Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta 20), Ljubljana 2015, zvočni CD.

Izdajo, ki vsebuje brošuro s pojasnili in komentarji v slovenščini, angleščini in madžarščini ter zgoščenko z izborom ljudskih pesmi iz Porabja iz bogatega arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU, je pripravila trojica avtorjev. Urednica Urša Šivic in Marija Klobčar sta napisali strokovne muzikološke in tekstološke komentarje, Peter Vendramin pa je zvočno gradivo pripravil in obdelal za objavo. Gre za zvočno gradivo, ki so ga leta 1970 in še v naslednjih dveh letih posneli Valens Vodušek, Zmaga Kumer in drugi sodelavci Glasbenonarodopisnega inštituta. Med porabske Slovence so odšli z željo, da bi z zvočnimi zapisi dopolnili poznavanje slovenske ljudske pesemske ustvarjalnosti, hkrati pa tudi z zavestjo, da je treba tudi na ta način ohraniti zvočno podobo pokrajine. V tem času je bila ljudska kultura zaradi izoliranosti porabskih Slovencev še izjemno živa, a zaradi družbenih sprememb tudi že ogrožena. Na zgoščenki je posnetih 42 pesmi, v priloženi knjižici navedeni podatki pa povedo, kdo, kje in kdaj je neko pesem zapel.

